

JOYCE CARY FÖRBRYLLAR

Fjäsk

Drottningen är enligt samstämmiga uppgifter en intelligent och intellektuellt intresserad kvinna. Då Vitterhetsakademien väljer henne till förste hedersledamot — liksom tidigare prins Bertil — är det dock ett narraktigt fjäsk; saken blir inte bättre genom att utmärkelsen i hovorganet beskrivs som ett tack för en supé "en famille" på Drottningholm. Om våra lärda samfund skall tävla i dylik beskäftighet, vore det enklast att från födseln göra alla prinsar och prinsessor till hedersledamöter i alla akademier — liksom till generaler och Serafimerriddare.

I SIN SENASTE roman, *Prisoner of Grace* (Michael Joseph, 12.6 shilling), har Joyce Cary — föga känd i Sverige, enligt engelsk kritik en av landets främsta författare — lyckats åtminstone i ett väsentligt avseende; man läser boken med iver, fångad av författarens utomordentliga intelligens och skicklighet. Men många gånger är intrycket av irritation och osäkerhet överväldigande.

Redan händelseförloppet hör till de mest förbryllande. Berätterskan, nu en kvinna på femtio år, har som barn lekt med och älskat en några år äldre manlig kusin; det länge oskyldiga förhållandet blir plötsligt intimt, flickan kommer i grossess och gifts bort med en nära tjugu år äldre man av lägre socialgrupp — en radikal och religiös

Joyce Cary

bokhållare, som vet vad som skett men är kär i Nina och inte minst i hennes förmögenhet. Denne man, Chester Nimmo, är jämte Nina bokens centralfigur. Han blir en av ledarna för den frireligiösa falangen inom liberalismen, får en ministerplats vid 1905 års val, blir under första världskriget en av "de tre stora", faller igenom vid valet 1922 och är då berättelsen skrives (omkring 1930) en avdankad statsman, lord Nimmo, som skriver sina memoarer. Förföraren-kusinen, Jim Latter, blir officer och kolonialtjänsteman. Då Jim besöker familjen Nimmo några år efter giftermålet uppstår än en gång ett förhållande mellan honom och Nina, varefter Nina änyo blir med barn; hon söker bryta sig lös, men stannar hos Nimmo, som förlåter, älskar och dominerar henne. En tredje gång, tjugu år senare, får Nina åter ett barn med Jim, men denna gång gör Nina sig fri och gifter sig med kusinen. Läsaren tror nu att saken är utagerad, men långt därifrån! Chester Nimmo tvingar sig på Nina och Jim och lyckas, bortåt sjuttio år gammal, att etablera sig i deras hem för att få Ninas hjälp vid memoarskrivningen. Då

Nina skriver boken delar hon sitt liv mellan hetsig erotik med Jim och hängel med Chester, vars lustar hon anser sig böra tillfredsställa. I detta läge säger hon sig ha nått lyckan. Spänningen i dubbelspelet och Jims svartsjuka skapar en intensitet som hon aldrig för upplevat — äntligen "den stora passionen". Och så skriver hon på "Prisoner of Grace" och Chester på sina memoarer, medan Jim misstänker, halvhjärtat söker överraska de båda mästartänka och älskar Nina.

Chester Nimmo — i fråga om utseende, uppträdande, miljö och karriär starkt påminnande om Lloyd George — kan ses som en personifikation av all humbug i politiken. Han växlar under Ninas ögon mellan grova taktiska beräkningar och det mest högstämnda patos, han finner alltid vackra motiv för att kasta bort åsikter som inte längre är matnyttiga och vänner som förlorat sitt värde. Under boerkriget hör han till de pacifister som rasar mot den engelska politiken; det kan synas modigt, eftersom han riskerar livet i folkmötenas tumult, men begäret att väcka sensation och bli berömd färgar varje aktion, och han ser med glädje att en annan anhängare blir ihjälslagen för den goda sakens skull. Då det stora kriget bryter ut har Nimmo blivit ledare för en rörelse som kräver fred till varje pris, och han har lovat att vid krigsutbrott utträda ur regeringen; men i det avgörande ögonblicket sadlar han om, förklarar kriget vara "ett krig för freden" och stämplar de forna anhängarna som skurkar. Han vet att Ninas barn inte är hans, men pratar på ett ögonblick upp sig till orationer över familjen och troheten. Han betecknar ägare av jord och aktier som förtryckare och blodsgutare, men finner det alltmer självfallet att bli högt betald styrelseledamot i affärsföretag och godsägare. Då han i Jims och Ninas hem lyckas karessera Nina till sexuell utlösning får hans diktamina till memoarerna